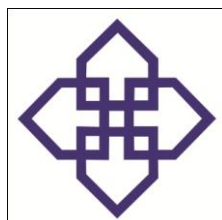

XXIV. landsþing

Sambands íslenskra sveitarfélaga

Nýtt umhverfi – Ný úrlausnarefni – Ný tækifæri

NIÐURSTÖÐUR UMRÆÐUHÓPA

Hópur 1

LÝÐRÆÐIÐ Í BEYTTU UMHVERFI

Umræðustjóri: Sigurborg Kr. Hannesdóttir

Ritari: Inga Rún Ólafsdóttir

Verkefni hópsins

- Aukið íbúalýðræði
 - Forsendur og aðferðir
 - Ný ákvæði í sveitarstjórnarlögum um samráð við íbúa (XIII. Kafli), önnur ákvæði sem snerta lýðræði + tillaga um aðgang að gögnum
 - Rýmri reglur um persónukjör
 - Staða kjörinna fulltrúa og aukið aðhald með störfum þeirra
 - Lýðræðið og sameiningarmál
 - Staða sjálfsákvörðunarréttarins
 - Tillögur um kosningatíma og útstrikanir

Hópurinn

- Tæplega 40 þátttakendur
- Kjörnir fulltrúar og starfsmenn
- Úr fámennum og stórum sveitarfélögum
- Lýðræðislegar aðferðir
- Mikil virkni og lifandi umræða
- Ausið af þekkingarbrunni

Tillögur

- Tillögu um aðgengi að gögnum í umsjón sveitarfélaga, stofnana þeirra og fyrirtækja í þeirra eigu – ályktun nr. 6 frá Jóni Jósef Bjarnasyni, vísað til lýðræðishóps sambandsins.

Tillögur

- Umræðuhópurinn leggur það til við stjórn Sambands íslenskra sveitafélaga að hún skori á Alþingi að breyta lögum um kosningar til sveitastjórna nr. 5 frá 1998 þannig að kjördagur verði fluttur frá vori til hausts.
- Umræðuhópurinn leggur það til við stjórn Sambands íslenskra sveitafélaga að hún skori á Alþingi að breyta lögum um kosningar til sveitastjórna nr. 5 frá 1998 í samræmi við lög um Alþingiskosningar nr. 24 frá 2000 og síðari breytingar, varðandi útstrikanir.

Persónukjör

- Kynning á forsendum og fyrirkomulagi
- Hópurinn vísar því til stjórnar sambandsins að skoða frekar persónukjör við kosningar til sveitarstjórna

Skilgreining

- „Þátttaka almennings felur í sér viðurkenningu á rétti íbúa og hagsmunaaðila til að eiga aðkomu að ákvörðunum um málefni sem þau varðar“.

Sbr. IAP2

Traust milli sveitarstjórna og íbúa

- Traust byggir á sameiginlegum skilningi
- Grundvöllurinn er hlustun
- Kjörnir fulltrúar nálgist íbúa og gefi meira færi á sér
- Valdatafl = minna traust
- Þarf að ávinna traust

Virk samskipti við íbúa

- Lykillinn er upplýsingaflæði
- Miðla réttum upplýsingum á mannamáli
- Nýta upplýsingatækni
- Boðleiðir virkar og skýrar
- Allir íbúar fá sömu þjónustu og meðferð
- Halda fólki upplýstu, snemma
- Skilningur næst með tíðum og virkum samskiptum

Þekking íbúa

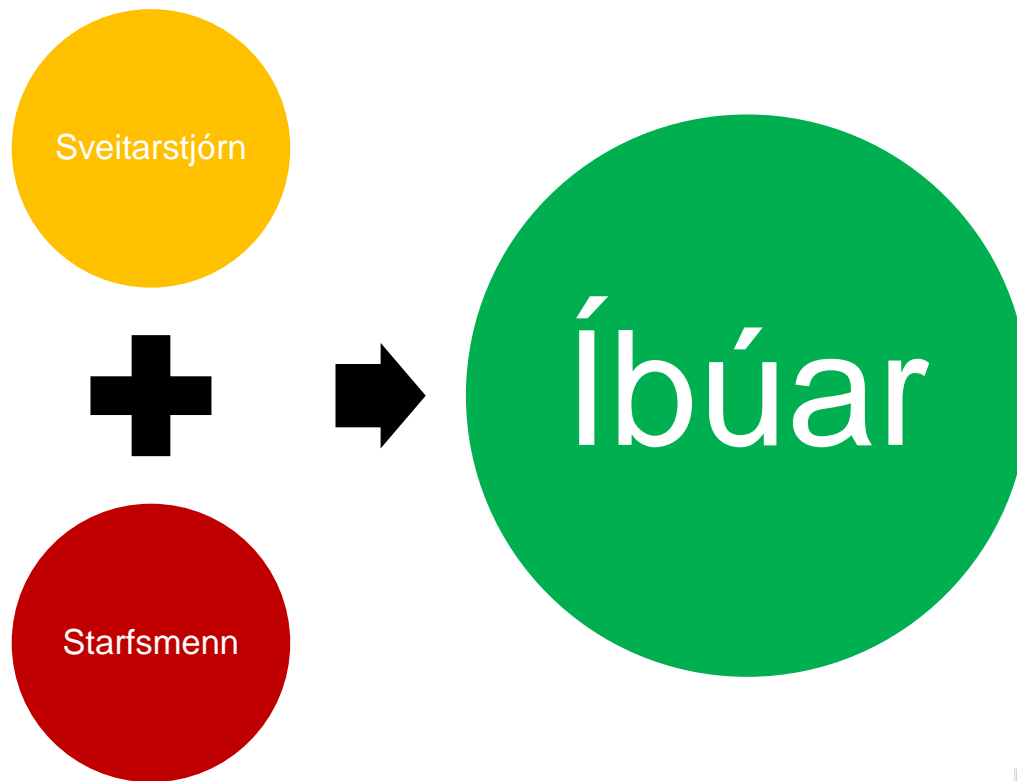
- Íbúar hafa þekkingu á sínu nærumhverfi
- Íbúar þurfa oft „leiðsögn“ um stjórnkerfi sveitarfélaganna
- Fræða almenning um hvernig sveitarfélagið virkar, t.d. lagaramminn
- Getur hjálpað til við að auka skilning á lýðræði
- Bæta lýðræðislegt uppeldi

Gagnkvæmur skilningur

- Skilningur og þekking í báðar áttir
- Út úr „kröfum“ eða „vörn“
- Ekki bara notendur, heldur borgarar

(Anne Torzen)

Í framkvæmd

- Erum að breyta og læra á sama tíma
- Raunhæfar væntingar
- Taka lítil en markviss skref með ýmsum aðferðum til að ná íbúalýðræðinu
- Ekki endilega byrja á að búa til stefnu, heldur prófa, stíga skref
- Byrja á smærri ákvörðunum, t.d. kosning: „Á að skrá ketti?“
- Embættismannakerfið og kjörnir fulltrúar þurfa að vera í takt

Aðferðir

- Hverfafundir – efling hverfaráða
- Auka fræðslu og þekkingu um lýðræði
- Nýta upplýsingatækni
- Íbúafundi um afmarkað efni
- Pólítísk umræða á kjörtímabilinu
- Bæta lýðræði inni í sveitarstjórnnum

Aðferðir

- Þurfum ekki að finna upp hjólið
- Dæmi: Grunnngildi, siðareglur og verklag International Association for Public Participation, IAP2 (www.ildi.is)
- Loforð til íbúa og aðferðir ráðast af stigi þátttöku:
- **Upplýsa – Leita ráða – Virkja – Eiga samstarf – Gefa völd**

Staða kjörinna fulltrúa og aðhald

- Hvernig sér sveitarstjórnarmaðurinn sig og sitt hlutverk – hobbý / starf?
- Launamál sveitarstjórnarmanna – ósamræmi milli ábyrgðar og umbunar
- Aðstæður og hlutverk ólíkt eftir stærð sveitarfélaga
- Treysta embættismannakerfinu
- Bæjarfulltrúar eru aðeins með vald inni á fundum
- Siðareglur mikilvægar. Gagnlegt að fá fyrirmynd. Skylda eða heimild?
- Efasemdir um viðurlög

Hugarfar

- Breytingar á lýðræðinu kalla á ný viðhorf
- Ekki komin til valda heldur þjónustu
- Verum heiðarleg, auðmjúk og látum íbúana finna til sín

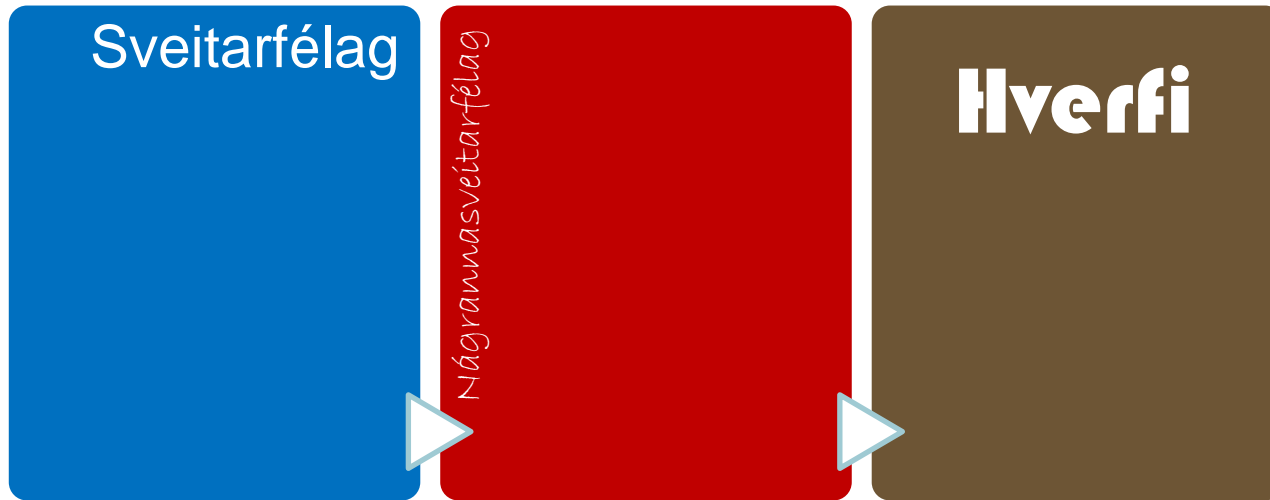
Fulltrúalýðræði og þáttökulýðræði

- Aðkoma að ákvörðunum oftast en á fjögurra ára fresti
- Gagnsæi og aðgengi – ákvarðanir
- Fleiri og fjölbreyttari leiðir
- Svára öllum erindum
- Lýðræði er alltaf í þróun og er núna á tímamótum
- Vandaðar leikreglur = virkara lýðræði

Litlir kassar ...og stórir

- Hugsa út fyrir kassana og finna mismunandi leiðir að lausnum

Lagaraminn

- Regluverk þarf stöðugt að vera í gagngerri endurskoðun og þróun
- Einfaldur lagarammi
- Skerpa á loforðum til íbúa frekar en stigum þátttöku?
- Rætt um kaflann um samráð og önnur ákvæði sem snerta lýðræði í frumvarpsdrögum
- Hópurinn hvetur sveitarsjórnir til að kynna sér frumvarpsdrögin og koma með athugasemdir innan mánaðar

Íbúakosningar

- Þarf að vera ákvæði um kosningar að frumkvæði sveitarstjórnar og íbúa

Hvenær?

- Kosningar um álitamál
- Vantraustskosningar

Hvenær ekki?

- Ekki kjósa um allt
- Ekki fjárhagsleg mál, m.a. gjaldskrárhækkanir
- Ekki ráðningu starfsmanna

- Eða er hættulegt að takmarka?
- Ekki sjálfgefið að einfaldur meirihluti ráði – þarf ekki 2/3 um hluti sem samfélagslega sátt þarf um?

Sameining sveitarfélaga og lýðræði

- Meiri samvinna í einstökum málum – sameining sveitarfélaga er ekki endilega það sem þarf
- Efling sveitarstjórnarstigsins og lýðræði. Sjá fyrir okkur skilgreind svæði sem eiga samleið, innan þeirra kjörsvæði
- Íbúalýðræði er mikilvægur liður í sameiningum
 - Móta sýn fyrir nýtt sveitarfélag
 - Aðkoma að ákvörðunum um nærumhverfi
- Kosið verði lýðræðislega um sameiningar

Stuðningur Sambandsins?

- Lagaramminn
- Fylgjast með þróun í öðrum löndum
- Framhald rannsóknar Gunnars Helga – kynna vel og fylgja eftir – handbók
- Tilraunir frá einstökum verkefnum og yfir í tilraunasveitarfélög

Stuðningur Sambandsins?

- Námskeið
- Íbúalýðræði í framkvæmd
- Borgarasmiðjur – samtal sveitarstjórnarmanna og íbúa
- Aðstoð í einstökum málum
- Lýðræðissvið / borgarasvið?

Að lokum

- Íbúalýðræði er næsta þroskaskref lýðræðisins
- Vitum að lýðræðið ekki gallalaust
- Þekkjum „gömlu“ leikreglurnar en erum að skapa nýjar og fóta okkur um leið
 - „Hvað er þetta íbúalýðræði eiginlega?“
- Kallar á breytt viðhorf og verklag, nýja þekkingu, reynslu, tilraunir og þarf tíma
- Leitum til íbúa!
- Samræða – réttlæti – samfélag – félagsauður – hamingja 😊

